

Дело C-762/23

**Резюме на преюдициалното запитване съгласно член 98, параграф 1 от
Процедурния правилник на Съда**

Дата на постъпване:

12 декември 2023 г.

Запитваща юрисдикция:

Curtea de Apel București (Румъния)

Дата на акта за преюдициално запитване:

27 ноември 2023 г.

Жалбоподатели:

QN

RL

VS

JT

AX

MR

Ответник:

Curtea de Apel București

При участието на:

Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării (Национален съвет за борба с дискриминацията)

Предмет на главното производство

Жалба, подадена от жалбоподателите (ищци пред първата инстанция) срещу решението от 9 май 2023 г. по гражданско дело на Tribunalul București (Окръжен съд Букурещ, Румъния) с което е отхвърлено – с мотива че е

направено преждевременно – искането им до ответника Curtea de Apel București (наричан по-нататък „Апелативен съд Букурещ“) — същият да бъде осъден да заплати обезщетение, съответстващо на седем брутни месечни възнаграждения в съответствие с разпоредбите на член 81, параграф 1 от Legea nr. 303 din 28 iunie 2004 (Закон № 303 от 28 юни 2004 г.) за статута на магистратите, преизчислено въз основа на процента на инфлацията от датата на възникване на правото до датата на действителното изплащане на сумата, както и законна лихва за забава върху дължимата сума от момента на възникване на правото, т.е. от датата на прекратяване на функциите поради пенсиониране, до датата на действителното изплащане.

Предмет и правно основание на преюдициалното запитване

На основание член 267 ДФЕС се иска тълкуване на член 19, параграф 1, алинея 2 ДЕС във връзка с член 2 ДЕС

Преюдициален въпрос

Трябва ли член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС (във връзка с член 2 ДЕС) да се тълкува в смисъл, че принципът за независимост на съдиите не допуска по отношение на румънски съдии с прослужено време от 20 последователни години в съдебната система отмяна на правото да получат, към датата на пенсиониране или прекратяване на функциите по други независещи от тях причини, сума, равняваща се на седем брутни месечни възнаграждения, в случай че преди отмяната упражняването на това право на възнаграждение е спряно за непрекъснат и продължителен период от време поради причини, свързани главно с изисквания за премахване на прекомерния бюджетен дефицит (законодателят изрично се позовава на прага от 3 % от брутният вътрешен продукт, предвиден в Договора за функционирането на Европейския съюз)?

Посочени разпоредби на правото на Съюза и съдебна практика

Член 2 и член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС

Решение 2006/928 на Комисията от 13 декември 2006 година за създаване на механизъм за сътрудничество и проверка на напредъка на Румъния в постигането на специфични цели в областите на съдебната реформа и борбата срещу корупцията

Решение на Съда от 27 февруари 2018 г., Associação Sindical dos Juizes Portugueses, C-64/16, EU:C:2018:117

Национални разпоредби и съдебна практика, на които е направено позоваване

Национални разпоредби

Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor (нарчан по-нататък „Закон № 303/2004 за статута на съдиите и прокурорите“)

Член 74

„1 За осъществяваната дейност съдиите и прокурорите имат право на възнаграждение, определено в зависимост от степента на съда или прокуратурата, изпълняваната длъжност, трудовия стаж в съдебната система и други предвидени в закона критерии.

2 Възнагражденията на съдиите и прокурорите могат да бъдат намалявани или спирани само в случаите, предвидени в настоящия закон. Възнаграждението на съдиите и прокурорите се определя със специален закон. [...]“

Член 81

„1 Съдиите и прокурорите с прослужено време от 20 последователни години в съдебната система имат право към датата на пенсиониране или прекратяване на функциите по други независещи от тях причини на обезщетение в размер на 7 брутни месечни възнаграждения, които се облагат с данък съгласно закона.

2 Обезщетението, предвидено в параграф 1, се предоставя само веднъж в кариерата на съдия или прокурор и се регистрира в съответствие със закона.

[...]“

Legea nr. 285/2010 privind salarizarea în anul 2011 a personalului plătit din fonduri publice (Закон № 285/2010 за възнаграждението на персонала, изплащано от обществени фондове през 2011 г.)

Съгласно член 13, параграф 1 през 2011 г. не се прилагат законовите разпоредби относно предоставянето на помощи или, според случая, на обезщетения при пенсиониране, зачисляване към резерва, прекратяване на служебното правоотношение или пенсиониране на военнослужещите.

Следните нормативни актове последователно удължават това спиране до 2023 г. включително: Legea nr. 283/2011 privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 80/2010 pentru completarea articolului 11 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 37/2008 privind reglementarea unor măsuri financiare în domeniul bugetar (Закон № 283/2011 за одобряване на Извънредно правителствено постановление № 80/2010 за допълнение на член 11 от

Извънредно правителствено постановление № 37/2008 за приемане на финансови мерки в бюджетната област); Ordonanța de urgență a guvernului nr. 103/2013 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice în anul 2014, precum și alte măsuri în domeniul cheltuielilor publice (Извънредно правителствено постановление № 103/2013 относно възнаграждението на персонала, изплащано от обществени фондове през 2014 г., както и други мерки във връзка с публичните разходи); Ordonanța de urgență a guvernului nr. 83/2014 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice în anul 2015, precum și alte măsuri în domeniul cheltuielilor publice (Извънредно правителствено постановление № 83/2014 относно възнаграждението на персонала, изплащано от обществени фондове през 2015 г., както и други мерки във връзка с публичните разходи, наричано по-нататък „Извънредно правителствено постановление № 83/2014“); Ordonanța de urgență a guvernului nr. 57/2015 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice în anul 2016, prorogarea unor termene, precum și unele măsuri fiscal-bugetare (Извънредно правителствено постановление № 57/2015 относно възнаграждението на персонала, изплащано от обществени фондове през 2016 г., за удължаване на някои срокове, както и относно някои бюджетни и данъчни мерки); Ordonanța de urgență a guvernului nr. 9/2017 privind unele măsuri bugetare în anul 2017, prorogarea unor termene, precum și modificarea și completarea unor acte normative (Извънредно правителствено постановление № 9/2017 относно някои бюджетни мерки през 2017 г., за удължаване на някои срокове, както и за изменение и допълнение на нормативни актове); Ordonanța de urgență a guvernului nr. 90/2017 privind unele măsuri fiscal-bugetare, modificarea și completarea unor acte normative și prorogarea unor termene (Извънредно правителствено постановление № 90/2017 относно някои бюджетни и данъчни мерки, за изменение и допълнение на нормативни актове и удължаване на някои срокове); Ordonanța de urgență a guvernului nr. 114/2018 privind instituirea unor măsuri în domeniul investițiilor publice și a unor măsuri fiscal-bugetare, modificarea și completarea unor acte normative și prorogarea unor termene (Извънредно правителствено постановление № 114/2018 за въвеждане на мерки в областта на публичните инвестиции, някои бюджетни и данъчни мерки, за изменение и допълнение на нормативни актове и удължаване на някои срокове); Ordonanța de urgență a guvernului nr. 130/2021 privind unele măsuri fiscal-bugetare, prorogarea unor termene, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative (Извънредно правителствено постановление № 130/2021 относно някои бюджетни и данъчни мерки, удължаване на някои срокове, както и за изменение и допълнение на нормативни актове); Ordonanța de urgență a guvernului nr. 168/2022 privind unele măsuri fiscal-bugetare, prorogarea unor termene, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative (Извънредно правителствено постановление № 168/2022 относно някои бюджетни и данъчни мерки, удължаване на някои срокове, както и за изменение и допълнение на нормативни актове, наричано по-нататък „Извънредно правителствено постановление № 168/2022“).

Legea nr. 303/2022 privind statutul judecătorilor și procurorilor (Закон № 303/2022 за статута на съдиите и прокурорите), в сила от 16 декември 2022 г., отменя от тази дата Закон № 303/2004 за статута на съдиите и прокурорите

Legea nr. 304/2022 privind organizarea judiciară (Закон № 304/2022 за организацията на съдебната власт), който в член 142, параграфи 2 и 5, предвижда следното:

„2. Бюджетът на апелативните, окръжните, специализираните и първоинстанционните съдилища, одобрен за разходите за персонал на тези органи, както и одобреният бюджет за други категории разходи, неразделно свързани с разходите за персонал, е включен в бюджета на Върховния касационен съд и се управлява от него; председателят на Върховния касационен съд е главният разпоредител с бюджетни кредити за съдебните органи по отношение с тези категории разходи.

[...]

5. Възнагражденията или други плащания с характер на възнаграждение на съдиите в органите, посочени в параграф 2, включително лихвите и други плащания, които са неразделно свързани с възнагражденията, се осигуряват от Върховния касационен съд, а актовете, свързани с възнагражденията и другите плащания с характер на възнаграждение на съдиите в тези органи, се приемат от председателя на Върховния касационен съд“.

Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative (Закон № 24/2000 за правилата на законодателната техника при изготвянето на нормативни актове)

Член 66

„1. В особени случаи прилагането на нормативен акт може да бъде спряно с друг нормативен акт от същата или по-висока степен. В тези случаи се предвиждат изрично датата на спиране на прилагането, както и неговата продължителност.

2. След изтичане на периода на спиране на прилагането нормативният акт или разпоредбата, чието изпълнение е спряно, отново влиза в сила.

3. Удължаването на периода на спиране на прилагането, изменението или отмяната на нормативния акт или на разпоредбата, чието прилагане е спряно, може да бъде предмет на нормативен акт или на изрична разпоредба, които се прилагат от датата, на която изтича спирането“.

Практика на Curtea Constituțională

*Decizia nr. 541 din 14 iulie 2015 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor articolului 13 alineatul (1) din Legea nr. 285/2010 privind salarizarea în anul 2011 a personalului plătit din fonduri publice (Решение № 541 от 14 юли 2015 г. относно възражението за противоконституционност на разпоредбите на член 13, параграф 1 от Закон № 285/2010 за възнаграждението на персонала, изплащано от обществени фондове през 2011 г.), с което Curtea Constituțională (наричан по-нататък „Конституционният съд“) припомня своята практика, въз основа на която по отношение на лицата, които се пенсионират, се прилагат законовите разпоредби, действащи към датата на придобиване на правото на пенсия, в съответствие с принципа *tempus regit actum*. Що се отнася до евентуално нарушение на правото на собственост, Конституционният съд припомня практиката на Европейския съд по правата на човека (решение от 8 ноември 2005 г., *Kechko c/y Украйна*, параграф 23), в която се приема, че държавата може да взема решения какви обезщетения трябва да бъдат изплащани на нейните служители от държавния бюджет. Следователно държавата може да определя въвеждането, спирането или прекратяването на плащането на такива обезщетения чрез съответни законодателни промени.*

В същия смисъл е и решението за недопустимост от 6 декември 2011 г., постановено по свързани дела № 44.232/11 и № 44.605/11, *Felicia Mihăieș c/y Румъния и Adrian Gavril Senteș c/y Румъния*, параграфи 15 и 19, в което Европейският съд по правата на човека припомня, че благодарение на прякото познаване на своето общество и неговите нужди националните органи по принцип са в по-подходящо положение от международния съд да определят какво точно е „в обществен интерес“. Следователно в рамките на установения с конвенцията механизъм за защита те са на първо място компетентни да се произнасят по наличието на въпрос от общ интерес. Като счита за нормално законодателят да разполага с голяма свобода при провеждането на икономическа и социална политика, Конституционният съд защита начина, по който той възприема изискванията за „обществен интерес“, освен в случай, че съображенията му са явно лишени от всякакво разумно основание.

Освен това Конституционният съд отбелязва, че помощите или обезщетенията, посочени в член 13, параграф 1 от Закон № 285/2010, не попадат в категорията на основните права, така че законодателят е свободен да определя съдържанието, границите и условията за тяхното предоставяне, както и да разпорежда намаляване или дори прекратяване на предоставянето им, без да е необходимо да са изпълнени условията по член 53 от Конституцията.

Decizia nr. 284 din 7 mai 2019 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor [mai multor acte normative] (Решение № 284 от 7 май 2019 г. по възражението за противоконституционност на разпоредбите [на няколко нормативни акта])

След като припомня разпоредбите на член 41, параграф 2 от Конституцията, според които работниците и служителите имат право на мерки за социална закрила, свързани с: безопасността и здравето на работниците и служителите, режима на труд на жените и младите хора, определянето на минимална брутна работна заплата за страната, междуседмичната почивка, платения отпуск, полагането на труд при специални или специфични условия, професионалното обучение, „както и други специфични случаи, установени със закон“, Конституционният съд отбелязва, че не съществува конституционно задължение на законодателя да уреди предоставянето на помощи или обезщетения при пенсиониране, зачисляване към резерва, прекратяване на служебните правоотношения или пенсиониране на военнослужещите.

Що се отнася до разпоредбите на член 47, параграфи 1 и 2 от Конституцията, той припомня практиката си, според която „определянето на стандарта на живот, който може да се счита за достоен, трябва да се преценява за всеки отделен случай въз основа на редица конюнктурни фактори. Икономическото състояние на страната, ресурсите, с които разполага държавата за постигането на тази цел, и нивото на развитие на обществото, равнището на култура и цивилизованост в даден момент, както и начините на организация на обществото, които освен това са показатели, които трябва да се вземат предвид при оценката на „достойния“ стандарт на живот. В заключение, преценката на начините и на степента, в която държавата успява да изпълни задължението си да гарантира достоен стандарт на живот, трябва да основава на такива фактори, тъй като не е възможно да се установи фиксиран, неизменен стандарт“. С оглед на тези съображения Конституционният съд приема, че не може да се счита, че оспорените законови разпоредби накърняват конституционното право на достоен стандарт на живот, а по-скоро установяват редица мерки за адаптиране към съществуващите социално-икономически условия.

Що се отнася до позоваването на член 53 от Конституцията, Конституционният съд припомня практиката си, според която помощите или обезщетенията при пенсиониране, зачисляване към резерва, прекратяване на служебните правоотношения или пенсиониране на военнослужещите „представяват обезщетения, предоставяни на определени социални и професионални категории по силата на техния специален статут, без обаче да имат конституционно основание“, така че законодателят е свободен да определя съдържанието, границите и условията за предоставянето им и също така да разпорежда намаляване или дори прекратяване на предоставянето им, без да е необходимо да са изпълнени условията по член 53 от Конституцията.

Практика на Върховния касационен съд

Decizia nr. XXIII/2005 privind recursul în interesul legii cu privire la aplicabilitatea [unor dispoziții referitoare la acordarea primei pentru concediul de

odihnă] (Решение № XXIII/2005 по жалба в интерес на закона относно приложимостта [на някои разпоредби относно предоставянето на обезщетение за отпуск]), в което Înaltei Curți de Casație și Justiție (ICCSJ) постановява, че спирането на упражняването на правото не е равнозначно на неговото премахване и че за да не се превърне едно предвидено право просто в задължение, лишено от съдържание, сведено до *nudum ius*, което би представлявало нелегитимно ограничаване на неговото упражняване, не може да се счита, че такова право не е съществувало през двете години, когато упражняването му е било спряно, но не и премахнато. Следователно е необходимо притежателите на признати права да не бъдат възпрепятствани да се ползват ефективно от същите през периода, в който са били предвидени в закона. Поради това ICCSJ отбелязва, че съдебните органи, които са приели, че правото на иск за изчисляването и изплащането на обезщетението за отпуск възниква към датата, на която е прекратено всяко основание за спиране на прилагането или за неприлагане на разпоредбите на този член, са действали правилно.

Decizia nr. 79/2017 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, cu trimitere la Decizia nr. 16/2015 - ICCJ, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept (Решение № 79/2017 на Върховния касационен съд — Колегия за решаване на правни въпроси във връзка с Решение № 16/2015 — ICCJ, Отделение за решаване на правни въпроси), в което, като разглежда въпроса за действието на нормативните актове във връзка със спирането на упражняването на правото, въведено с член 81, параграф 1 от Закон № 303/2004, ICCSJ констатира, че тези нормативни актове уреждат парични обезщетения, за които въз основа на идентични съображения, приложими към други регулирани обезщетения в полза на други социални и професионални категории, ICCSJ вече се е произнесъл в Решения № 16/2015 и № 11/2017. Така той припомня практиката си, въз основа на която от тълкуването на посочените законови норми следва, че волята на законодателя не е била да бъдат премахнати обезщетенията, предоставяни на някои социални и професионални категории, т.е. да бъде прекратено съществуването на правото на отпускане на помощи/обезщетения, а само да бъде спряно упражняването на това право.

Decizia nr. 5/2018 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Completul competent să judece recursul în interesul legii (Решение № 5/2018 на Върховния касационен съд, Колегия, компетентна да разглежда жалби в интерес на закона), в което ICCSJ констатира, че в контекста на многократно спиране на упражняването с нормативни актове, приети за конституционносъобразни, разглежданите права не са били включени в имуществото на получателите, тъй като те постоянно са имали абстрактно съдържание, тъй като конкретното им признаване е обусловено от нов акт на законодателя – причина, поради която от тази гледна точка те не могат да се считат за собственост. Не може да е налице и оправдано правно очакване за действително упражняване на такива права, още повече че впоследствие те са били отменени (впрочем

Закон № 24/2000 предоставя възможността за отмяна и в случаите на разпоредби, чието прилагане е било спряно). Освен това не може да се твърди, че правата, предвидени в разпоредби, чието прилагане е било спряно, действително са възникнали в имуществото на първоначално посочените получатели, в случай, че тяхното упражняване многократно е било спирано и никоя друга законова разпоредба или съдебно решение не са отслабили действието на нормативните актове за спиране. Следователно исковете, предявени по време на това спиране на прилагането, са подадени преждевременно, тъй като правото не е съществуващо. За да се ползва от правната защита на правото на иск, субективното право трябва освен да бъде признато и защитено от закона, и да отговаря на условието да е съществуващо.

Кратко представяне на фактите и главното производство

- 1 С иск, предявен пред Tribunalul București – Secția в VIII-a conflicte de muncă și asigurări sociale (наричан по-нататък „Окръжен съд Букурещ — VIII колегия за трудови и социалноосигурителни спорове“), ишците QN, RL, VS, JT, AX и MR, по дело срещу ответника Апелативен съд Букурещ, искат същият да бъде осъден да заплати обезщетение, съответстващо на седем брутни месечни възнаграждения в съответствие с разпоредбите на член 81, параграф 1 от Закон № 303/2004, преизчислено въз основа на процента на инфлацията от датата на възникване на правото до датата на действителното изплащане на сумата, както и да заплати законната лихва за забава върху дължимата сума от възникването на правото, т.е. от датата на прекратяване на функциите поради пенсиониране, до датата на действителното изплащане. Ишците по същество изтъкват, че са работили като съдии и че функциите им са прекратени с пенсионирането им.
- 2 С решение по гражданско дело от 9 май 2023 г. Окръжен съд Букурещ — VIII колегия за трудови и социалноосигурителни спорове уважава възражението, свързано с преждевременния характер, и отхвърля искането с мотива, че е предявено преждевременно. Той приема, че по отношение на положението на ишците, чиито функции са прекратени поради пенсиониране, са релевантни разпоредбите за спиране на прилагането през периода 2019—2022 г. във връзка с датата на прекратяване на функциите.
- 3 Тъй като Конституционният съд е постановил, че „по отношение на лицата, които се пенсионираат, се прилагат законовите разпоредби, действащи към датата на придобиване на правото на пенсия, в съответствие с принципа *tempus regit actum*“, непредоставянето в продължение на няколко последователни години на горепосочените възнаграждения не може да се счита за събитие, засягащо предвидимостта на нормата. Правото на пенсия и условията за пенсиониране, както и правата, предоставяни по повод на пенсионирането, са тези към датата на пораждаване на правото на пенсия, а не съществуващите в правната уредба към по-ранна дата, които нямат характер

на придобити права. Към датата на пенсиониране на ищите и към датата на искането за изплащане на обезщетението, уредено в член 81, параграф 1 от Закон № 303/2004, не са се прилагали разпоредбите на този текст. При тези обстоятелства не могат да се приемат за основателни твърденията, целящи да се установи, че правото, на което те се позовават, е съществуващо.

- 4 Що се отнася до правното естество на претендираните с иска права, те представляват допълнителни права на възнаграждение, както приема Конституционният съд в постоянната си практика, подчертана и в Решение № 79/2017, постановено от Върховния касационен съд. В светлината на обстоятелството, че претендираните права представляват допълнителни, а не основни права, установени и гарантирани от румънската Конституция, мярката за многократното спиране на тяхното упражняване не засяга същността на правото.
- 5 Що се отнася до спазването на принципите на предвидимост и предсказуемост на закона, доколкото същността на признатото от законодателя право не е била засегната, а само упражняването му е било отложено, твърдението на ищите за нарушение на тези принципи също не може да бъде уважено.
- 6 Окръжен съд Букурещ отбелязва също, че отмяната на законодателния текст, уреждащ правото на обезщетение, чието упражняване е спряно към датата на отмяната, не е равнозначна на прекратяване на основанието за спиране на упражняването. Основанието за спиране, уредено с Извънредно правителствено постановление № 168/2022, е налице за цялата 2023 г., тъй като е влязло в сила, когато Закон № 303/2004 все още е бил в сила.
- 7 Ищите обжалват тези решения, като твърдят по-специално, че непредоставянето на претендираното право нарушава правото на собственост, тъй като правата на възнаграждение на съдиите и прокурорите могат да бъдат намалени или да бъде спряно упражняването им само в предвидените от закона случаи, като изтъкват независимостта на съдиите.

Основни доводи на страните в главното производство

- 8 Според жалбоподателите (ищци пред първата инстанция) правното естество на правото, предвидено в член 81, параграф 1 от Закон № 303/2004, е това на право на възнаграждение; въпреки че упражняването на това право е спряно за 12 години, предоставеното при пенсиониране обезщетение представлява собственост по смисъла на член 1 от Първия допълнителен протокол към Европейската конвенция за защита на правата на човека и непредоставянето на претендираното право е равностойно на нарушение на правото на собственост. От влизането в сила на Закон № 303/2004 до първото спиране на прилагането на член 81 през 2010 г., тоест около 6 години, претендираното обезщетение е било предоставено на всички лица, които са

имали право на това, и впоследствие не е била засегната същността на правото, а неговото упражняване.

- 9 Те споменават и факта, че това право е присъщо на конституционния статут на магистратите, който е уреден с устройствен закон, тъй като става въпрос за бонус за непрекъсната работа в съдебната система в продължение на 20 години. Съответното право се предоставя като признание за професионалната лоялност, за лишенията, рисковете, забраните и несъвместимостите, наложени от статута, и които магистратите поемат по време на своята кариера. В този смисъл те се позовават на разпоредбите на член 19 от Договора за Европейския съюз и единодушно подкрепят да бъде отправено преюдициално запитване до Съда.
- 10 В жалбата си жалбоподателите посочват, че решението за отхвърляне на иска като преждевременно предявен, с мотива че се претендират права, които не са съществували към датата на придобиване на правото на пенсия, но които са съществували в законодателството към по-ранна дата и нямат характер на придобито право, е не само неоснователно и незаконосъобразно, но и нелогично, тъй като не може да става въпрос за преждевременен характер на искането за упражняване на право, което вече не съществува. Предвидената в член 81, параграф 1 от Закон № 303/2004 мярка за законово спиране на предоставянето на обезщетението е лишена от предвидимост и не може да се счита за предвидима само поради факта, че последователните извънредни постановления, които я налагат, не са засегнали същността на признатото от законодателя право, а само са отложили упражняването на това право.
- 11 В настоящия случай разумно желаните стабилност, сигурност и законодателна съгласуваност не са постигнати. Следователно е нарушен член 1 от Първия допълнителен протокол към Европейската конвенция за защита на правата на човека. В мотивите на последователните нормативни актове за спиране на прилагането по същество се посочва, че неприемането посредством спешна процедура на предложените данъчни и бюджетни мерки би довело до допълнителни последици за дефицита на общия консолидиран бюджет, което би засегнало значително устойчивостта на публичните финанси. Що се отнася до гарантирането на устойчивостта на държавния бюджет, условието за пропорционалност изисква достатъчно мотивиране по отношение на използваните средства, но също така и задействане на държавата в подходящи срокове, по подходящ начин и с максимална съгласуваност.
- 12 Несигурността, независимо дали е законодателна, административна или произтичаща от прилаганите от органите практики, е фактор, който трябва да се вземе предвид при оценката на поведението на държавата, когато се разглежда изискването за пропорционалност на намесата с цел да се определи как и до каква степен е било ограничено упражняването на правото, засегнато от спорната намеса.

- 13 Жалбоподателите се оплакват и от дискриминация в сравнение със съдиите в румънския Конституционен съд, като отбелязват наличието на категории лица, които са били третирани по привилегирован начин, без никаква обективна и рационална обосновка, тъй като не са претърпели последиците от спирането на изплащането на спорното възнаграждение.
- 14 Обезщетението се предоставя само с оглед на извършваната от съдията дейност през определен период от време, а не въз основа на други съображения. Считано от Извънредно правителствено постановление № 83/2014 обаче, което въвежда само едно изключение (при смърт на магистрата, когато обезщетението се предоставя на съпруга/съпругата му и на децата му на издръжка), изглежда, че законодателят дори е изменил целта, взета предвид при въвеждането на тази премия, като е преобразувал обезщетението от акцесорно право към трудовото правоотношение в наследствена пенсия, макар да става въпрос за различни институти, които са правно регламентирани по различен начин.

Кратко представяне на мотивите за преюдициалното запитване

- 15 Апелативен съд Букурещ счита, че член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС е релевантна разпоредба. Освен това той се позовава на практиката на Съда, според която фактът, че съдиите получават заплащане, съответстващо на значимостта на изпълняваните от тях функции, представлява присъща гаранция за независимостта на съдебната власт (решение от 27 февруари 2018 г., Associação Sindical dos Juizes Portugueses, C-64/16, EU:C:2018:117, т. 30—37 и 42—46).
- 16 Подобно на фактическата обстановка по дело Associação Sindical dos Juizes Portugueses, разглежданите мерки за намаляване на възнагражденията са били приети поради необходимостта да се намали прекомерният дефицит в бюджета на румънската държава и във връзка с получаване на финансово подпомагане от Европейския съюз. Освен това няколко подготвителни акта, придружаващи постановленията, с които се разпорежда последователното спиране на изплащането на обезщетението, изрично посочват, че е отчетен фактът, че ако тези мерки не се предприемат спешно, бюджетният дефицит ще надхвърли прага от 3 % от брутният вътрешен продукт, предвиден в Договора за функционирането на Европейския съюз, което ще доведе до започване от страна на Европейската комисия на процедура за прекомерен дефицит, което в настоящия случай определя релевантността на правото на Европейския съюз.
- 17 Закон № 303/2022 за статута на съдиите и прокурорите, който е в сила от 16 декември 2022 г., предвижда, че към датата на влизането му в сила се отменя Закон № 303/2004. Поради това, след като в периода 2010—2022 г. член 81, параграф 1 от Закон № 303/2004 не е бил прилаган, той е отменен, считано от 16 декември 2022 г.

- 18 Макар румънският Конституционен съд да е постановил, че обезщетенията при пенсиониране не попадат в категорията на основните права, така че законодателят е свободен да определя съдържанието, ограниченията и условията за предоставянето им, както и да разпорежда намаляването и дори прекратяването на изплащането им, по отношение на съдиите (магистратите) се поставя въпросът за нарушаването на тяхната независимост поради продължителното спиране, последвано от тяхната отмяна.
- 19 Съгласно член 125 от Основния закон съдиите, назначени от президента на Румъния, са несменяеми; предложенията за назначаване, както и повишаването, преместването на съдиите и налагането на санкции по отношение на тях са от компетентността на Consiliului Superior al Magistraturii (Висш съдебен съвет), а съдийската длъжност е несъвместима с всяка друга публична или частна длъжност, с изключение на преподавателската дейност във висшето образование.
- 20 Както в практиката на румънския Конституционен съд, така и в практиката на конституционните съдилища на други държави се приема, че финансовата стабилност на магистратите е една от гаранциите за независимост на съдебната власт.
- 21 Принципът за независимост на съдебната власт не може да бъде ограничен само до размера на възнаграждението (който включва както заплатата, така и пенсията) на магистратите, тъй като този принцип предполага редица гаранции, като например статута на магистратите (условията за достъп, процедурата за назначаване, солидни гаранции за прозрачност на процедурите за назначаване на магистрати, повишаването и преместването, временно отстраняване и прекратяването на функциите), тяхната стабилност или несменяемост, финансовите гаранции, административната независимост на магистратите, както и независимостта на съдебната власт спрямо другите власти в държавата. От друга страна, независимостта на съдебната власт включва финансовата сигурност на магистратите, която предполага и осигуряването на социална гаранция. Финансовата стабилност на магистратите (включително получаването на заплащане, съответстващо на значимостта на изпълняваните от тях функции) е една от гаранциите за независимост на съдебната власт. Член 19 ДЕС посочва правовата държава като ценност, прогласена в член 2 ДЕС. В този контекст Апелативен съд Букурещ, VII колегия счита, че е необходимо да се отправи преюдициално запитване до Съда на Европейския съюз.